

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי
הפיקוח על הוראת לימודי ארץ ישראל וארכיאולוגיה

מדינת ישראל
משרד החינוך

יום שני ז' כסלו תשפ"ד

20.11.2023

התנדבות במסגרת ציון פנימי לבגרות בעת חירום – תשפ"ד

כחלק מיחידות הבחירה ביחידות האזוריות

אנו נמצאים באחת משעותיה הקשות והמאתגרות של מדינת ישראל ושל החברה הישראלית. זוהי שעת מבחן עבורנו כעם ועלינו לגלות אחריות ומנהיגות. לצד כל הצער והכאב, גילינו בשבועות האחרונים את חוסנו, כוחו ואחדותו של העם שלנו: ההתגייסות הישראלית של החברה כולה וסיוע בכל הדרוש זה לזה. מתוך הכרה בחשיבות חוסנה של החברה האזרחית, דווקא בעת הזאת אנו מחויבים ביתר שאת לערבות הדדית, ולמעורבות חברתית, להתנדבות ולעשייה. א.ד. גורדון כתב כי "לא יהיה ניצחון של האור על החושך כל עוד לא נעמוד על האמת הפשוטה, שבמקום להילחם בחושך, עלינו להגביר את האור". אנו מאמינים כי הדרך היחידה לנצח את החושך היא להגביר את האור: בעשייה, בהתנדבות בכל מקום בו אנו נזקקים ואליו אנחנו נקראים. שמואל בס כתב בשירו:

"זו ידך, ידך היא הזרעת
זו ידך, ידך היא הנוטעת
כל עוד הנוער לנו במולדת
קום יקום חזון עם ישראל".

ודומה שאין מתאים לכך כמו ההווה.

לפיכך, כחלק מהגמישות המתבקשת בזמנים בלתי שגרתיים ומתוך רצון להביא לידי ביטוי הזדמנויות חינוכיות ייחודיות, אנו מאפשרים למורים בהתאם לשיקול דעתם - **בשנה"ל תשפ"ד בלבד** - לשלב פעולות התנדבות ועשייה למען החברה **במסגרת ההערכה החלופית** וכהשלמה ללמידה העיונית **באחת מבין היחידות האזוריות הנלמדות (מצטרף לשאלון 12383)**. זאת, ככל שהתנדבות זו הינה בעלת קשר למקצוע והמורה והתלמיד מצאו דרך רלוונטית להביא לידי ביטוי תוצר של התלמיד המשקף עשייה התנדבותית זו. כך יתאפשר להפוך את הלמידה לרלוונטית ומשמעותית יותר לתלמידים במיוחד בתקופה זו, ולהפיק ממנה ערך מוסף חינוכי מהמעלה הראשונה.

ככל שהמורה בחר, בהתאם לשיקול דעתו, באישורו של מנהל בית הספר ובתיאום עם התלמיד/ים, לשלב את הערכת התלמיד על פעולות התנדבות, כחלק מהפרמטרים בקביעת ההערכה החלופית, יש לפעול בהתאם לעקרונות הבאים המופיעים **בחוזר הכללי**:

1. הערכת התלמיד על פעולות ההתנדבות תוכל לבוא לידי ביטוי לכל היותר **באחד** מבין מקצועות הלימוד (תחומי הדעת) של התלמיד.
2. ההערכה החלופית תתבסס על שילוב בין הישגי התלמיד בתחום הדעת לבין הפעילות התנדבותית.

3. המסגרת ההתנדבותית תהיה קשורה לתחום הדעת: לימודי ארץ ישראל וארכיאולוגיה, לתכני הלימוד ולערכים הנובעים ממנו והנכללים **באחת מבין היחידות האזוריות**. ההקשר יבוא לידי ביטוי במסגרת השיעורים בבית הספר ועיבוד ההתנדבות לפני ולאחר ביצועה. ניתן להתייעץ עם המפמ"ר או עם מדריך מטעמו לגבי הקישורים ליחידה המבוקשת.
4. למען הסר ספק, פעילות התנדבותית ועשייה למען החברה, אשר תבוא לידי ביטוי כחלק מהפרמטרים בקביעת ההערכה החלופית של התלמיד במקצוע מסוים, לא תהיה הפעילות ההתנדבותית אשר מזכה את התלמיד בשעות מעורבות חברתית בתעודת הבגרות, אלא **בנוסף לה**.
5. על מנת שהתלמיד יוערך על פעולת ההתנדבות והעשייה החברתית עליו להגיש למורה **תוצר המסכם** את העשייה ההתנדבותית, באופן שיקבע על ידי המורה. חלופות אפשריות לדוגמה: יומן מסע, נייר עמדה רפלקטיבי, פודקאסט, TED וכד'. התוצר יכול, בין היתר, תיאור של הקשר בין תחום הדעת לעשייה ההתנדבותית ואילו תצטרף רפלקציה של התלמיד. ניתן להיעזר בפיקוח לשם בחירת החלופות האפשריות.
6. לא יתאפשר לשלב התנדבות כפרמטר בקביעת ההערכה החלופית ביחידת החקר: א"יטופ.
7. למותר לציין כי כל פעילות התנדבותית של תלמידים תבוצע בהתאם לכל נהלי המשרד, כולל קבלת כלל האישורים הנדרשים.
8. ציון ההתנדבות יורכב מ:

- התנדבות- השתתפות סדירה, מעורבות, הובלה וכו'.
- קישור בין תחום הדעת לעשייה ההתנדבותית, כגון: כתיבה רפלקטיבית, יומן מסע, חיבור לנלמד בכיתה, TED וכו'.
- 9. להלן מספר דוגמאות לנושאים המזמנים עשייה חברתית ביחידות האזוריות:
 - היסטוריה וציונות מסוף המאה ה-19 ועד ימינו כפי שהן מופיעות ביחידות האזוריות והערכים הנלווים לנושאים אלו. לדוגמא: הקמת סוגי התיישבות שונים, גאולת קרקעות, פיתוח חקלאות, קביעת גבולות והמאבק להקמת המדינה שבדרך. פעולת ההתנדבות למשל יכולה להיערך בתחום החקלאות- במפגש בלתי אמצעי עם החקלאים שישתפו בשיח על אורח חייהם ועל הערכים שלאורם הם חיים את חייהם. במסגרת הלימודים ניתן יהיה לעמוד על ההבדלים בין פעולות החקלאות של היום לבין התקופות הקודמות. מה מייחד אותה, התאמה בין סוגי החקלאות לקרקע, אתגרי המים והביטחון. חקלאות מקומית לעומת תוצרת מיובאת. ערכים לדיון כגון: "במקום בו תחרוש המחרשה היהודית את התלם האחרון שם יעבור גבולנו". (טרומפלדור). אחיזה בקרקע, ערך ההתמדה.
 - התיישבות ובניה בכל אחת מהתקופות והערכים הנלווים לנושאים אלו: לדוגמא: ההתיישבות בארץ ישראל מתקופת המנדט ואילך (לדוגמא: חומה ומגדל, 11 הנקודות בנגב), התיישבות לאחר קום המדינה וצורות ההתיישבות. פעולת ההתנדבות יכולה להיעשות במסגרת תרומה לחברה ולקהילה (לדוגמא: אריזת מזון, סיוע בשמירה, שילוב אוכלוסיות מפונות וסיוע בעזרה הדדית בין חברי העיר/ מקום המגורים) – שאלות לדיון מהן הפעולות הנדרשות לקיום קהילה כיום ובמה הן דומות/ שונות מאילו שבעבר. ערכים: עזרה הדדית, שמירה על גבולות המדינה. ערכות הדדית.

אנו מקוים לימים טובים יותר ולבשורות טובות לכולם.

חזקו ואמצו.

יחד ננצח

ד"ר אפרת זילבר

העתקים :

ד"ר טלי יניב, יו"ר המזכירות הפדגוגית

יובל סרי, ראש אגף תחומי בחירה ורב תחומי